

**SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ VE İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER
FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI AYRIMCILIĞINA İLİŞKİN
TUTUMLARI**

**Comparision Of Attitudes Of Faculty of Health Sciences And Faculty Of
Economics And Administrative Sciences' Students Towards Elder
Discrimination**

Hayat BOZ

Ankara Üniversitesi, Hayat.Boz@education.ankara.edu.tr

Nagihan GÖKÇE

Ankara Üniversitesi, nagisyasar@gmail.com

Aysu ÖZÜSTÜN KIRAL

Ankara Üniversitesi, aysuozustunkiral@gmail.com

Ercan MUTLU

Ankara Üniversitesi, ercanmutlu@gmail.com

Nurcan SELVİ

Ankara Üniversitesi, nurcan_selvi@hotmail.com

Derya ÜNLÜ

Ankara Üniversitesi, sabisiderya@gmail.com

Gülçin YILMAZ

Ankara Üniversitesi, guyilmazz@gmail.com

Öz

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapıldı. Araştırma örneklemini yaşlılık ve yaşlı bakımı ile ilgili eğitim alan Sağlık Bilimleri Fakültesi ve yaşlılığa yönelik özel bir eğitim almayan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan toplamda 150 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Yaşlı Ayrımcılığı

Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek kullanımı için Vefikuluçay'dan yazılı onay alınmıştır. Verilerin analizinde ise t-testi ve varyans analizi kullanıldı. Ayrıca Kişisel Bilgi Formu ile elde edilen bilgiler yüzde ve frekans olarak verildi. Araştırmanın sonucunda, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre ve Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin diğer öğrencilere göre yaşlı bireylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğu saptandı. Ayrıca, ailede yaşlı bir bireyin olması, evde yaşlı bir bireyle birlikte yaşama ve yaşlı bireylerle yüksek oranda karşılaşma sıklığına sahip olma gibi yaşlılarla birlikteliği arttıran özelliklerin de olumlu tutumları arttırdığı belirlendi. Araştırma puanlarına bakılarak yaşlılara yönelik olumsuz tutum puanlarında en yüksek puanlara sahip gruplar üzerinde araştırmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlanma; yaşlı; yaş ayrımcılığı; tutum

Abstract

This study was conducted in order to investigate the attitudes of university students towards elderly people. The sample of research consists of 150 students from the Faculty of Health Sciences, at which students take lessons about old age and elderly care, and the Faculty of Economics and Administrative Sciences, at which students do not receive any special education for old age. The Personal Information Form and the Age Discrimination Attitude Scale were used to collect the data. The Age Discrimination Attitude Scale was used after taking a written permission from Vefikuluçay. Data analyses are done through t-test and variance analysis. In addition, the information obtained from the Personal Information Form is presented through percentage and frequency rates. According to the findings of this study, female students' attitudes towards elderly people are more positive than male students. Faculty of Health Sciences students' attitudes towards elderly people are more positive than Faculty of Economics and Administrative Sciences. Also, results indicate that attitudes of students toward elderly adults are affected positively by having an elderly person in the family, living with an elderly person at home and having high frequency of encountering and getting touch with elderly. When research points are considered, further studies can be done with groups higher in negative attitudes towards elderly.

Key words: Aging; elderly; ageism; attitude

1. Giriş

Kaçınılmaz bir gerçeklik vardır ki, insanlar doğar, büyür, yaşlanır ve ölürlür. Dört evreli bu yaşam döngüsünün üçüncüsüne denk gelen yaşlılık olgusu, ölümün belli zamanının olmamasından dolayı, bazı bireylerin erişemediği bir evredir. Genel anlamda, yetişkinliğin bir uzantısı olarak yaşam süresinin ileriki döneminde fiziksel ve ruhsal değişimlerin görüldüğü bir evre olarak da tanımlanan yaşlılık, geri dönüşsüz, tüm sistemleri etkileyen fizyolojik bir süreçtir (Karadeniz, Öztepe, 2013). Gelişmiş ülkelerde genellikle 65 yaş yaşlılık döneminin başlama yaşı olarak kabul edilir (Onur, 2011). Ayrıca yaşlılık, üretkenlikte azalma, sosyal ilişkilerde bozulma, rol ve statü değişiklikleri gibi çeşitli sosyal sorunları da beraberinde getirmektedir (Softa, 2015). Ayrıca bireyin fonksiyonel kapasitesi azalırken, kronik hastalıklara bağlı sağlık sorunlarının artmasıyla birlikte yaşlılık, kaçınılması gereken bir durum olarak algılanmakta ve yaşlılığa yönelik olumsuz tutum ve önyargılar oluşabilmektedir. Yaşlı bireylere ve yaşlanmaya karşı olumsuz tutumlar ve önyargılar da yaşlı ayrımcılığına neden olmaktadır (Çilingiroğlu ve Demirel, 2004; Özdemir ve Bilgili, 2014; Köse vd. 2015).

Birleşmiş Milletler (BM)'in tanımına göre, bir ülkedeki yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranının %8 ile %10 arasında olması o ülke nüfusunun “yaşlı”, %10'un üzerinde olması ise “çok yaşlı” olduğu anlamına gelmektedir (TUİK, 2015).

2012 yılında 60 yaş üstü bireylerin sayısı 809 milyon ve dünyanın toplam nüfusunun %11'ini oluştururken, 2030 yılı için bu oran 1.375 milyon ve toplam dünya nüfusunun %16'sı olacağı ve yine 2030 yılı için 60 yaş üstü insanların sayısının 10 yaş altı bireylerden daha fazla olacağı tahmin edilmektedir (Global Age Watch, 2014). Her yeni doğan dört bebekten üçü 60 yaşına, 1/3'ü 80 yaşına kadar yaşamaktadır. 2045-2050 projeksiyonları yaklaşık her yenidoğan sekiz bebekten yedisinin 60 yaşına kadar ve yarısından fazlasının da 80 yaşına kadar yaşayacağını göstermektedir (Global Age Watch, 2014). Bu verilerden yola çıkarak ortalama yaşam süresinin uzadığı ve dünya nüfusunun yaşlandığı söylenebilir. Yaşlı nüfus oranı en yüksek ülkeler arasında Japonya (%25,8) ve Almanya (%21,1)

bulunmaktadır (TUİK, 2015). Gelişmiş ülkelerde daha belirgin olan yaşlanma olgusu, günümüzde gelişmekte olan ülkeler açısından da önem kazanmaktadır.

Yapılan araştırmalar ülkemizin yeni bir demografik yapıya geçmekte olduğunu göstermektedir. Türkiye’de de tüm dünyada olduğu gibi yaşlı (65 ve üzeri) nüfus oranı hızla artmaktadır. 2013 yılında yaşlı nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranı, %7,7 iken 2023 yılında bu oranın %10,2’ye yükseleceği tahmin edilmektedir. Verilere göre, Türkiye kısa bir süre sonra “çok yaşlı” toplum kategorisine girecektir (TUİK, 2015).

Yaşlanma bir seçim değil, gerçekliktir. Yaşlılık döneminde değerler, alışkanlıklar ve davranışlardaki farklılaşmalar, beraberinde çeşitli sorunları da getirmektedir (İçli, 2008).

Yaşlılıkta yaşanabilecek sağlık sorunları; bireyin genetik yapısı, beslenme şekli ve çalışma koşulları gibi etkenlere bağlı olarak kişiden kişiye değişmektedir (Altan, 2016). Gittikçe artan fiziksel değişiklikler bireyin aktivitelerinde azalma ve yavaşlamaya neden olur; birey sistemlerini yetersiz kullanmaya başlar ve bu durum fonksiyon azalmasına neden olur (Terakye ve Güner, 1997; Softa ve Karahmetoğlu, 2016). Yaşlılarda görülen bu hastalıkların başında demans, alzheimer, idrar kaçırma, görme bozuklukları, işitme bozuklukları, malnütrisyon, osteoporoz, yürüme ve uyku bozuklukları gelmektedir (Kurt, Beyaztaş ve Erkol, 2010).

Yaşlılık döneminde karşılaşılan önemli sorunlardan biri de ekonomik sorunlardır. Verilere göre yaşlıların en önemli gelir kaynağını emekli maaşları ve yaşlı aylıkları oluşturmaktadır. Ancak konut kiralrı, ev faturaları, sağlık harcamaları vb. giderlerin gelire aynı derecede olmaması yaşlıları çocuklarına, eşlerine muhtaç duruma düşürmektedir (Yel, 2014).

Yaşlılık, toplumsal cinsiyet boyutu olan bir olgudur. Kadınların genelde erkeklerden daha fazla yaşamaları, ileri yaşı büyük ölçüde “dişileştirmektedir”. Çocukların bakımı, ev işleri gibi sorumluluklardan dolayı kadınların genel olarak işgücüne

erkeklerden daha az katılıyor olmaları ileri yaşlarda kadınların, maddi koşullarını olumsuz biçimde etkilemektedir. (İçli, 2008; Softa, 2014).

Yaşlı bireylerin duygusal yaşantıları, büyük ölçüde yaşlılık döneminin kayıpları ile ilişkilidir. Eşlerden birinin kaybı ya da hastalığı, yaşlı için baş edilmesi güç bir sorun haline gelebilmektedir (Can, 1990). Emeklilik dönemi ise, hayatın anlamsızlaşması ve kendini işe yaramaz hissetmek nedeniyle başlı başına uyum sorunları içeren bir dönem olarak yaşlıyı zorlayabilmektedir (Can, 1990). Yaşlı istismarı ve ihmali de yaşlı sorunlarında önemli bir yer tutmakta olup, ailede ve kurumsal bakım yapan yerlerde yaşlılara karşı yapılan bedensel, ekonomik ve psikolojik nedenli istismarlardır (Kurt, Beyaztaş ve Erkol, 2010).

Yaşlı ayrımcılığı terimi ilk defa 1969 yılında Amerika Ulusal Yaşlılık Enstitüsü başkanı Gerontolog Robert Butler tarafından kullanılmıştır. Çilingiroğlu ve Demirel (2007) Gerontolog Robert Butler'ın yaşlı ayrımcılığını; yaşlı insanlara yönelik bir ayrımcılık, ırk ayrımcılığı ve cinsiyet ayrımcılığı gibi eyleme dönüşebilen bir ideoloji türü olarak tanımladığını aktarmıştır.

Palmore (2004)'a göre yaşlı ayrımcılığı; ileri yaştaki bireylere yönelik önyargıyı, tutum ve davranışlar aracılığı ile ifade eden bir terimdir. Dahası, Palmore (2004) yaşlı ayrımcılığının, ırk ve cinsiyet ayrımcılığından sonra üçüncü sırada yer alan en büyük "ayrımcılık" türlerinden biri olduğunu belirtmektedir.

Yaşlanma kötü, mümkünse kaçınılması gereken, en azından olabildiği kadar yavaşlatılması gereken ve hastalıkla eşdeğer tutulan patolojik bir durum olarak algılanmaktadır (Özdemir ve Bilgili, 2014). Bu nedenle yaşlı ayrımcılığı; bir kişiye sadece yaşı nedeniyle gösterilen farklı tavır, ön yargı, tutum ve davranışları ifade etmekte ve hem olumlu hem de olumsuz tutumları kapsamaktadır. Olumlu tutumlar; yaşlı bireylere karşı sevecenlik, bilgelik, güvenilirlik, politik güç, özgürlük ve mutluluk gibi öğeleri içermektedir. Ancak "yaşlı hastadır, cinsiyetsizdir, çirkindir, güçsüzdür ve zihinsel olarak yetersizdir" türünden ön yargılar ve tutumlarla da birçok alanda karşılaşılmaktadır (Güven, Muz ve Ertürk, 2012). Bu bağlamda olumsuz tutumlar ise, hastalık, iktidarsızlık, çirkinlik, zihinsel fonksiyonlarda gerileme, mental hastalık, işe yaramazlık, izolasyon, yoksulluk ve depresyon gibi

öğeleri kapsamaktadır. En medeni toplumlarda bile yaşlılık, yaşlı olma, ihtiyarlama sözcükleri de genellikle negatif anlam taşımakta; yaşlıya ve yaşlılığa kalıplaşmış düşüncelerle, ön yargılarla bakıldığı bilinmektedir. Yaşlı insanların nasıl davranacağına, ne giyeceğine, duygularının ne olacağına artık yaşlı bireyin kendisi değil, toplumsal kalıp yargılar karar vermektedir. Bu kalıpların dışında davranan, giyinen, hisseden yaşlı bireyi toplum genellikle ötekileştirme ve dışlama eğilimindedir (Güven, Muz ve Ertürk, 2012).

Yaşlı bireyler günümüzde pek çok alanda ayrımcılığa maruz bırakılmaktadır. Yaşlılar çalışma yaşamında, aile yaşamında, sosyal yaşamda, cinsel yaşamda, sağlık bakım sistemlerinde; fiziksel değişimlere, zihinsel değişimlere ve psikolojik değişimlere bağlı olarak yaşlı ayrımcılığıyla yüzleşmek durumunda kalabilirler. Bu anlamda yaşlı ayrımcılığı toplumsal yaşamı da etkilemektedir. Günümüz toplumunda birçok çalışma yaşlı ayrımcılığının oldukça yaygın olduğunu göstermesine rağmen bunun saptanması oldukça zordur ve bu konuda yapılan araştırmalar da oldukça sınırlıdır (Akdemir, Çınar ve Görgülü 2007).

Yaşlılara yönelik ayrımcılık yaşlıların bağımlı ve bakıma muhtaç olarak algılanması, muhatap alınmaması, sosyal hayattan dışlanması ve istismar edilme şeklinde olabilir (Çayır, 2012).

Araştırmaların çoğunluğunun huzurevi, bakımevi ya da hastane gibi kurumlarda yapılması sonucunda toplum yaşlıları sürekli bakıma muhtaç olarak algılamaktadır. Çünkü kurumlarda yapılan bu araştırmalar, yaşlıların toplum tarafından sürekli bakıma muhtaç bireyler olarak algılanmasına neden olmuştur. Oysa yaşlı nüfusun sadece %5'i bakıma muhtaçtır ve kurumlarda yaşamaktadır (Çilingiroğlu ve Demirel 2004). Ancak Palmore (2004)'ün araştırması sonucunda yaşlıların yaşlarından dolayı toplumun kendilerini kulakları iyi duymayan, bunun sonucunda söylenenleri anlamakta güçlük çeken ve sürekli hasta olan bireyler olarak gördüklerini ifade ettikleri saptanmıştır. Bu bağlamda yaşlı bireylerin, toplumun kendilerine atfettiği olumsuz özellikleri benimsemeleri, bağımsızlıklarını kaybederek temel işlevlerini yerine getirmede ve ihtiyaçlarını karşılamada bir başkasına bağımlı olma korkuları

yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir (Bilir ve Subaşı, 2006; Cangöz ve Uluç, 2006).

Yaşlı birey, “kendini yaşlı olarak kabul ettiği noktada” toplumun bakış açısını beğenmese ve kendini yaşlı hissetmese bile yaşına uygun davranışlar sergilemeye çalışmaktadır. Nitekim toplumda da yaşlı denilince; bakıma muhtaç, yürüme güçlükleri olan, değişime kapalı, mutsuz, yalnız ve sosyal ilişkileri zayıflamış bir birey akla gelmektedir. Oysaki yaşlıların bağımlı ve bakıma muhtaç olarak algılanması yanlış bir algıdır. Elbette sürekli bakıma ihtiyacı olan yaşlılar her toplumda bulunmaktadır. Ancak her yaşlı bu durumda değildir. Yaşlılığın tecrübe ve bilgelik gibi olumlu yönleri göz ardı edilerek sürekli yaşlılık ile ilgili olumsuzluklara abartılı vurgu yapılmakta, aktif ve sağlıklı yaşlılık süreci geçiren çok sayıda birey değerlendirme dışı tutulmaktadır (Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı, 2008; Akın, 2006). Ne var ki, 60 yaş üstünde olup birilerine bağımlı olmaksızın kendi yaşamlarını sürdüren ve çocuklarına hem maddi hem de manevi destek sunan yaşlılar çok daha fazladır. Her yaşlı bireyin yatağa bağımlı ya da muhtaç olmadığı gibi, yatağa bağlı yaşlıların oranı da %8 dolaylarındadır (Buz, 2015). Ayrıca araştırmalar yaşlıların kendi toplumlarında yaşamayı tercih ettiklerini, kurum bakımında kalanların sayısının düşük olduğunu göstermektedir (Buz, 2015).

Yaşlı ayrımcılığına ilişkin diğer bir olumsuz tutum da yaşlıları muhatap almamadır. Yaşlıların çocukluklarına döndüğü, alıngan, unutkan, kinci, cimri, muhafazakâr vb. özelliklere sahip oldukları yönündeki kabulle, yaşlıların söz ve kararlarının dikkate alınmaması durumunu ortaya çıkarmaktadır. Yaşlılığın bunama ile eş anlamlı görülmesi, yaşlıların huylarının sabit ve değişmez olduğu, hoşgörülü ve esnek olmadıkları yönündeki yanlış inanışlar muhatap almamayı beraberinde getirmektedir. Yani birikimi ne olursa olsun, yaşlı deneyiminin değersizleştirilmesi söz konusu olmaktadır. Yaşlı etrafındaki insanların bu bakış açısının yanı sıra yaşlı fikirlerinin değersizleştirilmesi devlet politikalarında da görülmektedir. Yaşlılarla ilgili politikalar yapılırken yaşlıların fikri alınmamakta, onurlu ve eşit bireyler olarak toplumda yaşamlarını sürdürme konusunda sosyal refah hizmetlerinin tasarımında temsilleri söz konusu olmamaktadır (Buz, 2015).

Yaşam döngüsünün hem başı hem de sonu (çocukluk ve yaşlılık dönemi) verimliliğin olmadığı, üretime katkı sağlanmadığı yıllar olarak görülmektedir. Orta yaştaki insanların, çocuk ve yaşlıların ihtiyaçlarını ve bakım gereksinimlerini karşıladıkları kabulünden hareketle, yaşlılar ekonomik verimliliklerini geride bıraktıkları için bir yük olarak görülmektedir. Ekonomik gücü olmayan, üretken yıllarını geride bırakmış yaşlı bireyler artık toplum tarafından söz sahibi konumundan ayrıлып, ölümü beklemesi ve hiçbir şeye karışmaması gereken bireyler olarak algılanmaktadır (Buz, 2015).

Sosyal yaşamdan dışlanma yaşlı ayrımcılığına yönelik önemli bir tutumdur. Yaşlanma kuramlarından geri çekilme kuramı da bireylerin yaşlanmayla beraber toplumsal yaşamdan kendilerini geri çektiklerini vurgulamaktadır. Yaşlıların kendilerini sosyal hayattan geri çektikçe mutlu oldukları varsayılıyordu ancak sonraki kuramlar (aktivite, süreklilik kuramı) aksine yaşlıların sosyal açıdan aktif oldukları sürece daha mutlu olduklarını ortaya koymuştur (Buz, 2015). Dolayısıyla yaşlıların sosyal yaşamdan koştukları, asosyal bireyler oldukları yanlış bir düşüncedir. Yaşlı bireyin sosyal bağları zayıflayabilir ama sosyal yaşamdan dışlandıklarını düşünmek için bu durum yeterli değildir. Yaşlının sosyal yaşama katılmamasında aslında çok farklı engeller olabilir. Örneğin uygun toplu taşıma araçlarının sağlanmaması veya İstanbul'da birçok otobüsün insanların rahatça binip inebilmesi açısından çok yüksek olması gibi (Çayır, 2012). Fiziki çevre gibi yaşlının içinde yaşadığı toplumsal çevre de sosyal yaşamdan dışlanmasına neden olabilir. Yaşlı bireyin yapmak istediği faaliyetlerin (konsere gitmek, farklı kıyafetler giymek, çalışmak) çevresi tarafından hoş karşılanmaması ve yaşlı ile ilgili kalıp yargılar yaşlı için sosyal dışlanmaya neden olmaktadır.

Yaşlı bir birey, yaşamsal fonksiyonları yavaşlamış da olsa, herhangi bir sağlık engeli yoksa ve kendisine iyi koşullar (gelir, kalacak yer, gıda ürünlerine ulaşım vb.) sağlanırsa yaşamını bağımsız olarak idame ettirebilir. Fakat aksi durum söz konusuysa yaşlılar için diğer bireylere bağımlılık kaçınılmaz bir durumdur. Yaşlı istismarına neden olan durumlar arasında yaşlının fiziksel ya da zihinsel yetersizliği; istismar uygulayan kişinin yaşadığı stres, kişisel bozukluklar, kişisel sorunlar, madde bağımlılığı; aynı ortamı paylaşmaktan kaynaklanan stres arttırıcı dış etkenler; sosyal

izolasyon ve destek gücün olmaması; istismar edilen kişinin ailesinden şiddet görmesi; yaşlıyla ilgilenme yükümlülüğünü üstlenen kişinin takdir görmemesi, ekonomik zorluklarla karşılaşması gibi nedenler sayılabilir (Şahan ve Yağan, 2013).

Literatürde yaşlı istismarı dört grupta ele alınmıştır: fiziksel istismar, psikolojik istismar, cinsel istismar ve ekonomik ve hak istismarı. Yaşlılar bu istismar türleriyle tek tek karşılaşabilir. Fakat istismar türleri çoğunlukla birbirleriyle bağlantılıdır. Yaşlıya uygulanan her türlü fiziksel şiddet (dayak, tekme, itme, yakma, yemeğini yedirirken kaşıkla ağzı zorlama vb.) fiziksel istismarı; sözlü şiddet ve yaşlıyı önemsememe (hakaret etme, isim takma, azarlama, yok sayma, korkutma, aşağılama, tehdit etme, yalnız bırakma, küçümseme, utandırma, sürekli eleştirme, zorla çevresinden ayırma, suçlama vb.) psikolojik istismarı; yaşlı bedeninden faydalanma (zorla ilişkiye girme, yaşlının onayı olmadan çıplak fotoğrafını çekme, zorla soyma, zorla bedenine dokunma vb.) cinsel istismarı; yaşlının hak ve parasını elinden alma da ekonomik ve hak istismarıdır. Aslında istismar ile beraber değinilmesi gereken bir diğer konu da ihmaldir.

Yaşlı ihmali yaşlı istismarı ile bağlantılı olarak gerçekleşmektedir. Yaşlı bireylerin, saygıdan, ekonomik bağımsızlıktan, kendisiyle ilgili kararlardan ve seçimlerden yoksun bırakılarak insan haklarının, yasal ve medikal haklarının ihlal edilmesidir (Kalaycı, Yazıcı ve Şenkaynağı, 2015). İhmal durumu sadece yaşlının çevresindekiler tarafından kaynaklanmamaktadır. Aynı zamanda gittiği ya da başvurduğu kurumlar ya da yaşlının kendisi de bu düşünceye sahip olabilir. Bu sebeple yaşlı ihmali ailesel, kurumsal ve kendi kendini ihmal olarak üç boyutlu ele alınmaktadır. Yaşlıya yönelik gerçekleştirilen ihmaller arasında bilerek veya bilmeden yaşlı bireyden yiyecek, içecek, ilaç, tıbbi cihaz gibi (protez, gözlük, işitme cihazı) ihtiyaçlarını esirgemek, bakım vermedeki sorumluluklarını yerine getirmede isteksiz davranarak veya reddederek yaşlıya duygusal, fiziksel acı ve sıkıntı vermek, yeme, giyinme, ısınma, kişisel hijyen gibi gereksinimlerin karşılanmaması, duygusal-sosyal uyarının sağlanmaması, uzun zaman yalnız bırakılması vb. yer almaktadır (Aslan, 2012). Yaşlının kendi kendini ihmali ise yaşlının kendi kendine dikkat ve özeni sağlamada yetersiz kalması durumudur (Erkal, 2014)

Toplumda yaşlı nüfusun artması, doğal olarak genç bireylerin yaşam alanları içinde yaşlı bireyler ile karşılaşma olasılığını arttıracaktır. Gençler hem meslek yaşantılarında hem de buldukları sosyal çevrede yaşlılar ile etkileşim halinde olacaklardır. Dolayısıyla gençlerin yaşlılarla sürekli iletişimde olması onların yaşlılık algısını etkileyeceği düşünülebilir. Duyguların düşünceleri, düşüncelerin davranışları belirleyen temel etkenler olduğu düşünüldüğünde, toplumdaki genç bireylerin yaşlılara yönelik davranışlarının olumlu olma olasılığını artıran en önemli olgular, olumlu duygular olacaktır, çünkü yaşamda insanlar ile kurulan dostluklar ve kavgaların temelinde tutumlar vardır (Dökmen, 2005 akt. Uzun, Mersin ve Öksüz, 2015).

Üniversite öğrencileri üzerine yapılan araştırmalarda, öğrencilerin yaşlı bireylere karşı olumsuz tutumlara sahip olduklarını gösteren bazı araştırmaların yanı sıra olumlu tutumlara sahip olduklarını gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (bkz: Karaağaç, Bayık Temel ve Yıldırım, 2010; Yılmaz ve Özkan, 2010; Karadağ, Vardar İnkaya ve Karatay, 2012; Adıbelli, Türkoğlu ve Kılıç, 2013 vb.). Toplumun yaşlı ayrımcılığına ilişkin eşitlikçi bakış açısı kazanabilmesi, kendi düşünce ve tutumlarını geliştirebilmesi için sağlık öğrencilerinin rehberliğe gereksinimi vardır. Eğitimleri sırasında yaşlı ve yaşlılığa yönelik bilgi ve deneyimlerini artıran sağlık öğrencilerinin, yaşlılık ve yaşlanmaya yönelik daha olumlu, saygılı ve hoşgörülü tutum geliştirdikleri gözlemlenmiştir (Özeren, Altay ve Cabbar, 2014).

Bu bilgiler ışığında, araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere dönük tutumlarının nasıl bir eğilim gösterdiğini belirlemek amaçlanmıştır. Günümüzde, toplumların yaşlanıyor olmasıyla yaşlı nüfusun artış göstermesi, toplumların kalkınmasında önemli bir yere sahip olan gençliğin bu duruma karşı tutumlarını daha da önemli hale getirmektedir. Bu nedenle toplumun bu iki farklı ama aynı derecede öneme sahip olan bu kesimlerinin arasında iyi bir iletişimi ortaya çıkarmak toplumların yararına olacaktır. Böyle bir durumda, eğitimin üstlenebileceği rolü anlamak açısından araştırmada yaşlı bakımı ile ilgili ders alan ve yaşlı bakım evinde klinik uygulama yapan Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü öğrencileri ile bu dersleri almayan farklı bir fakültenin öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık var mı sorusuna da cevap arandı. Bu amaca yönelik olarak ayrıca, üniversite

öğrencilerinin yaşlı bireylere ilişkin tutumları, öğrencilerin demografik özellikleri ve ailede yaşlı bireyin olup olmaması, yaşlılarla görüşme sıklığı gibi değişkenler açısından incelenmesi de araştırma kapsamında yer aldı.

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırmanın tipi

Araştırma betimsel bir araştırmadır. Betimleyici çalışmalar belli bir ilişki düzeyini tanımlar, bir konudaki mevcut durumu belirlemeyi amaçlar (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

2.2. Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini, 2016-2017 akademik yılı güz döneminde öğrenim gören, bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü (SBF) öğrencileri ile başka bir devlet üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) İşletme Bölümü üçüncü sınıf öğrencileri oluşturdu. Örneklemini ise bu evrenden (toplamda 260 öğrenci) uygun örnekleme yöntemine göre belirlenen 75 İİBF ve 75 SBF öğrencisi oluşturdu.

2.3. Örnekleme yöntemi ve örneklem

Bu evrenden uygun örnekleme yöntemine göre belirlenen örneklemde 75 İİBF ve 75 SBF öğrencisi yer almaktadır. Uygun örnekleme (convenience/ accidental/ incidental sampling) zaman, para ve işgücü kaybını önlemek amacıyla kolaylıkla ulaşılabilecek örneklem elemanlarının seçimini içeren bir yöntemdir (Creswell, 2015; Patton, 2014).

2.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini içeren bir kişisel bilgi formu (10 soru) ve Vefikuluçay (2008) tarafından geliştirilmiş Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin kullanımı için Vefikuluçay (2008)'dan yazılı izin alınmıştır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş,

ekonomik durum gibi demografik bilgilerin yanı sıra ailede yaşlı bulunup bulunmaması, yaşlı bireylerle karşılaşma/ görüşme sıklığına ilişkin sorular yer almaktadır. Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği, geçerlik ve güvenilirliği yapılmış 23 maddeden oluşan, “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Kısmen Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Kısmen Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri olan 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçek, 23 madde ve üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan boyutlar; “Yaşlının Yaşamını Sınırlama”, “Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık” ve “Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık”tır. Birinci boyut; yaşlı bireyin yaşamını sınırlamaya ilişkin algıları, ikinci boyut; yaşlı bireye yönelik olumlu inanç ve algıları, üçüncü boyut ise; yaşlı bireye yönelik olumsuz inanç ve algıları içermektedir. Yaşlının yaşamını sınırlama ile ilgili maddeler 1, 5, 12, 14, 17, 19, 21, 22, 23; yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ile ilgili maddeler 2, 4, 6, 7, 8, 9, 13, 20; yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ile ilgili maddeler ise 3, 10, 11, 15, 16, 18 numaralı maddelerdir. Veriler Aralık ayı içerisinde, ders saatleri dışında, sınıf ortamında toplanmıştır.

Ölçekte olumlu ve olumsuz ifadeler bulunmaktadır. Olumlu ifadeler, “Kesinlikle Katılmıyorum” 1 puan, “Kısmen Katılmıyorum” 2 puan, “Kararsızım” 3 puan , “Kısmen Katılıyorum” 4 puan ve “Kesinlikle Katılıyorum” 5 puan şeklinde puanlanmıştır. Olumsuz ifadelerde puanlama ise bunun tam tersidir. Ölçekten alınan puan arttıkça yaşlı ayrımcılığına yönelik olumlu tutum da artmaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 115, minimum puan ise 23’tür.

2.5. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesinde kurumdan ve araştırmanın amacı anlatıldıktan sonra da öğrencilerden sözel onam alınmıştır.

2.6. Verilerin Analizi

Yapılan araştırmada, verilerin analizi SPSS for Windows 19.0 paket programı ile yapılmıştır. Araştırmada sosyodemografik bilgiler frekans ve yüzde olarak değerlendirilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde çarpıklık ölçüsü ± 2 aralığında olması sebebiyle veriler normal dağılım göstermektedir ($p > 0,05$; Levene test

değerleri 0,122-2,485 arasında p değerleri 0,09-0,902 arasında değişmektedir- Tablo 1) Normal dağılım gösterdiğinden veriler üzerinde yapılan analizlerde varyans analizi ve t testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik dağılımı, Tablo 1’de, gösterilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %71,3’ü kadın; %28,7’si erkektir. Öğrencilerin %69,7’si 18-21 yaş aralığında iken; %30,4’ü 22 yaş ve üzerindedir. Öğrencilerin %97,3’ü bekâr, %2,7’si evlidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %38,7’si il merkezinde, %33,3’ü ilçede, %14,7’si büyükşehirde ve %13,3’ü köyde ikamet etmektedir. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumuna bakıldığında ailelerin % 41,3’ünün 1001-2000 TL, %36’sının 2001-3000 TL, %15,3’ünün 3001 TL ve üzerinde, %7,3’ünün 1000 TL ve altında gelire sahip olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 3’te öğrencilerin yaşlı bireylerle ilgili özelliklerine göre dağılımı verilmiştir. Buna göre, öğrencilerin %82’si çekirdek aileye, %17,3’ü geniş aileye ve %0,7’si ise diğer aile türüne (tek ebeveynli) sahip oldukları bulgulanmıştır. Öğrencilerin %71,3’ünün ailesinde yaşlı birey/ bireyler bulunmaktadır, %28,7’si ise ailesinde yaşlı olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin yaşlı birey ile görüşme sıklığına bakıldığında %19,3’ü haftada bir, %18,7’si ayda bir, %12’si her gün, %11,3’ü ise yılda bir kez ailesindeki yaşlı ile görüşmektedir. Ailesinde yaşlı olup hiç görüşmeyenlerin oranı ise %7’dir. Öğrencilerin %66,7’si bir yaşlı ile beraber yaşamak istediğini belirtirken; %33,3’ü yaşamak istemediğini belirtmiştir.

Tablo 4’te öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ile YATÖ alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Analiz sonucunda yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutu ile sosyodemografik özellikler arasında anlamlı farklılık saptanamamıştır ($p>0,05$). Yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutunda, cinsiyet, eğitim gördüğü fakülte ve yaşanılan yer bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamışken ($p>0,05$); öğrencilerin gelir seviyeleri ile yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutunda anlamlı bir fark saptanmıştır ($p=0,45<0,05$). Yaşlıya yönelik

olumlu ayrımcılık alt boyutu ile cinsiyet ve öğrencilerin gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p=0,018$; $0,009<0,05$); eğitim gördüğü fakülte ve yaşanan yer bakımından bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Ortalamalara bakıldığında ise en yüksek katılım yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ifadelerinde tespit edilmiştir. Öğrencilerin okudukları fakülte ile YATÖ alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin yaşadıkları yer ile YATÖ alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p=0,597$; $0,246$; $0,785>0,05$). Öğrencilerin gelir seviyeleri ile yaşlının yaşamını sınırlama ve yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($p=0,45$; $0,009<0,05$).

Tablo 5'te öğrencilerin diğer özellikleri ile YATÖ alt boyutları arasındaki ilişkiye yer verilmiştir. Tablo 3'te öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ile YATÖ alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Analiz sonucunda yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutu ile sosyodemografik özellikler arasında anlamlı farklılık saptanamamıştır ($p>0,05$). Yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutunda, cinsiyet, eğitim gördüğü fakülte ve yaşanan yer bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamışken ($p>0,05$); öğrencilerin gelir seviyeleri ile yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutunda anlamlı bir fark saptanmıştır ($p=0,45<0,05$). Yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutu ile cinsiyet ve öğrencilerin gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p=0,018$; $0,009<0,05$); eğitim gördüğü fakülte ve yaşanan yer bakımından bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Ortalamalara bakıldığında ise en yüksek katılım yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ifadelerinde tespit edilmiştir. Öğrencilerin okudukları fakülte ile YATÖ alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin yaşadıkları yer ile YATÖ alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p=0,597$; $0,246$; $0,785>0,05$). Öğrencilerin gelir seviyeleri ile yaşlının yaşamını sınırlama ve yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($p=0,45$; $0,009<0,05$).

Öğrencilerin yaşlı bir bireyle yaşama istekleri ile YATÖ alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde ise yaşlının yaşamını sınırlama ve yaşlıya yönelik olumlu

ayrımcılık alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş ($p=0,22$; $0,001<0,05$) yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık boyutunda anlamlı farklılık bulunmamıştır.

4. Tartışma

Üniversite öğrencilerinin %93'ünün belli periyodlarla çevrelerindeki yaşlılarla iletişimde olduğu saptanmıştır. Benzer araştırmalarla da gençlerin yüksek oranlarda yaşlılarla iletişimde olduğu saptanmıştır (Vefikuluçay, 2008; Karaağaç, Bayık Temel ve Yıldırım, 2010).

Üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere, yaşlanma sürecine ve yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmalarda, kız öğrencilerin yaşlı bireylere karşı tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu saptanmıştır (Vefikuluçay, 2008; Yılmaz ve Özkan, 2010; Karadağ, Vardar İnkaya ve Karatay, 2012; Adıbelli, Türkoğlu ve Kılıç, 2013 vb.). Bu araştırmada da diğer araştırma bulgularına benzer şekilde, kız öğrencilerin yaşlıya karşı tutumları erkek öğrencilerden daha olumlu bulunmuştur. Bu durum, kadının toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Kadının toplumsal cinsiyet rolleri arasında bakım (çocuk ve yaşlı vb.) ön plandadır. Kız öğrencilerin yaşlıya bakma, hizmet verme gibi toplumsal cinsiyet rollerini yerine getirmedeki sorumluluklarını içselleştirdiği yönünde yorumlanabilir.

Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencileri arasında yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlıyı sınırlandırma alt boyutlarına dair anlamlı farklılık bulunamamıştır. Buna karşın, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutunda SBF Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin yaşlıya yönelik tutumlarının İİBF İşletme Bölümü öğrencilerinden daha olumlu olduğu saptanmıştır. Şüphesiz bunda Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin yaşlanma, yaşlı bakımı gibi konuları içeren dersler görüyor olması, ders sonrasında yaşlı bakım evlerinde klinik uygulama yapmaları ve bu uygulamalarda yaşlılarla birebir ilgilenmelerinin; bunun yanı sıra hastanelerde yaşlılarla karşılaşma sıklığının etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Benzer bir araştırmada da Vefikuluçay (2008) da sağlık öğrencilerinin olumlu tutumlarını bulgulamıştır.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun ailesinde yaşlı bireylerin olmasından hareketle, öğrencilerin büyük çoğunluğunun yaşlılarla yaşamaya aşina oldukları sonucu çıkarılabilir. Katılımcı öğrencilerin çoğu bir yaşlı ile yaşamak istemektedir. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun ileride bir yaşlı ile yaşamak istemesi yaşlı bireylere karşı olumlu bir tutum olarak değerlendirilebilir. SBF öğrencilerinin İİBF öğrencilerine, kız öğrencilerin de erkek öğrencilere göre yaşlıya yönelik tutumları daha olumludur. Araştırma sonucunda göre getirilen başlıca öneriler şunlardır: Üniversite öğrencilerinin ve genç nüfusun yaşlı bireylere yönelik olumsuz ön yargı, değer, inanç ve tutumlarını değiştirebilmek için;

- Araştırma puanlarına bakılarak yaşlılara yönelik olumsuz tutum puanlarında en yüksek puanlara sahip gruplar üzerinde araştırmalar yapılabilir.
- Daha geniş bir evren ve örneklem ve farklı bölümlerden üniversite öğrencileriyle çalışmalar yürütülebilir.
- Üniversitelerde düzenlenen yaşlılık ve yaşlanma sürecine ilişkin kurs, seminer ve sertifika programlarına öğrencilerin katılımları desteklenebilir.
- Öğrencilerin yaşlıya yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmek adına, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri başta olmak üzere diğer fakülte öğrencileriyle yaşlı bakım evleri, huzur evleri vb. yaşlıların yoğunluklu bulunduğu yerlerde çalışanlarla beraber yaşlılara yönelik ortak proje geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

Karadeniz, O. ve Öztepe, N. (2013). “Türkiye’de yaşlı yoksulluğu”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 3.

Onur, B. (2011). *Gelişim Psikolojisi Yetişkinlik Yaşlılık Ölüm*. Ankara: İmge Kitabevi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2014), “İstatistiklerle yaşlılar, 2014” erişim <http://www.tuik.gov.tr/HaberBulteni>.

Global age watch index (2014). erişim <http://www.helpage.org/global-age-watch/>

- İçli, G. (2008). Yaşlılar ve yetişkin çocuklar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1, 29-38.
- Terakye, G. Güner, P. (1997). Kriz potansiyeli taşıyan bir dönem: Yaşlılık. *Kriz Dergisi*, 5 (2), 95-101.
- Softa, HK., Karaahmetoğlu, GU.,(2016). Bir fizik tedavi ve rehabilitasyon hastanesinde yatan yaşlılarda yeti yitimi ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 7(1),18–24.
- Kurt, G. Beyaztaş, F. ve Erkoç, Z. (2010). Yaşlıların sorunları ve yaşam memnuniyeti. *Adli Tıp Dergisi*, 24 (2).
- Yel, Ç. (2014). Türkiye’de yaşlıların karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Yurt ve Dünya Dergisi*.
- Softa, HK.,(2014). *Sağlıklı yaşlanma bakım modeli geliştirme* (Yayımlanmış Doktora Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Can, G. (1990). Emeklilik ve yaşlılık dönemi uyum sorunları. *Kurgu Dergisi*, 8, 633-637.
- Softa, HK.,(2015). Evde ve huzurevinde kalan yaşlıların fizyolojik, psikolojik ve sosyal yönden incelenmesi, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2, 63-76
- Çilingiroğlu, N. ve Demirel, S. (2004). Yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığı. *Turkish Journal of Geriatrics*, 7(4), 225-30.
- Özdemir Ö., Bilgili N. (2014). Sağlık hizmetlerinde yaşlı ayrımcılığı. *Gülhane Askeri Tıp Akademisi*, 56, 128-131.
- Köse, G., Ayhan, H.,Taştan, S., İyigün, E., Hatipoğlu, S. ve Açık, C. H. (2015), “Sağlık alanında farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi”, *Gülhane Medical Journal*, 57, 145-151.
- Palmore, E. B. (2004). Research note: Ageism in Canada and the United States. *Journal of Cross-Cultural Gerontology*, 19(1),41-46.
- Güven, Ş. D., Muz, G. U., Ertürk, N. E. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı değişkenlerle ilişkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15, 99-105.

- Akdemir, N., Çınar, F. İ. ve Görgülü, Ü. (2007). Yaşlılığın algılanması ve yaşlı ayrımcılığı, *Turkish Journal of Geriatrics*, 10(4), 215-222.
- Çayır, K. (2012) Yaşa dayalı ayrımcılık, *ayrımcılık çok boyutlu yaklaşımlar* içinde. (derl.) Kenan Çayır, Müge Ayan Ceyhan. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Bilir, N., Subaşı, P. N. (2006). Yaşlılık sorunları. *Halk Sağlığı Temel Bilgiler Ç.* Güler, L. Akın (Ed.) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1020-1031.
- Cangöz, B., Uluç, S. (2006). Yaşlılığın psikolog tarafından değerlendirilmesi. *Geriatri ve Gerontoloji* S. Arıoğul (Ed.) Ankara: Özyurt Matbaacılık, 221-231.
- Türkiye’de yaşlıların durumu ve yaşlanma ulusal eylem planı 2007.* erişim <http://ekutup.dpt.gov.tr/nufus/yaslilik/eylempla.pdf>
- Akın, G. (2006). *Her yönüyle yaşlılık*. Ankara: Palme Yayıncılık, 43-83.
- Buz, S. (2015). Yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 14(53), 268-278.
- Şahin, M. F. ve Yağan, M. (2013). Yaşlılarda ölüm-etik kavramları, yaşlı istismarı ve adli boyut. *Yaşlılarda güncel sağlık sorunları ve bakım* M. Altındış(Ed.), 287-294. İstanbul: İstanbul tıp kitabevi.
- Kalaycı, I., Yazıcı, S. Ö. ve Şenkaynağı, A. (2015) Yaşlı yakınlarının şiddet algısı: süleyman demirel hastanesi örneği. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2015 (1), 22-33.
- Aslan, H. (2012) *Yaşlıların istismar ve ihmâl ile karşılaşma durumları ve etkileyen faktörler*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) İnönü Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Erkal, S. (2014) Aile içi şiddet ve yaşlılar. Erişim https://www.researchgate.net/publication/237396551_AILE_ICI_SIDDET_VE_YASLILAR
- Ucun,Y., Mersin,S., ve Öksüz, E. (2015). Gençlerin yaşlı bireylere karşı tutumu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8, 1143-1149.
- Karaağaç, G., Temel, AB, Yıldırım, JG (2010). Gençlerde Yaşlılık Algısı, 4. *Ulusal Yaşlı Sağlığı Kongresi*, İzmir.

- Yılmaz, E. ve Özkan, S. (2010) Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 35-53.
- Karadağ, E., Vardar İnkaya, B. ve Karatay, G. (2012) Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 28(2), 31-40
- Adıbelli, D., Türkoğlu N. ve Kılıç, D. (2013) Öğrenci hemşirelerin yaşlılığa ilişkin görüşlerin ve yaşlılara karşı tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*. 6(1), 2-8.
- Özeren GS, Altay B, Cabar HD (2014). Relationship between the level of self-perception of university students and their perspective toward of violence against women, *Wulfenia* , 21, 9, 9 / 2014 [Uluslararası]
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Vefikuluçay, D. (2008). *Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tablo 1. Varyansların Homojenliği

	Levene Test	P
Ölçek toplam puanı x yaş	2,434	0,091
Ölçek toplam puanı x cinsiyet	0,252	0,617
Ölçek toplam puanı x medeni durum	0,122	0,728
Ölçek toplam puanı x aile tipi	0,591	0,443
Ölçek toplam puanı x yaşanılan yer	0,330	0,804
Ölçek toplam puanı x fakülte	0,111	0,740
Ölçek toplam puanı x gelir	0,866	0,460
Ölçek toplam puanı x yaşlı	0,245	0,621
Ölçek toplam puanı x görüşme sıklığı	0,317	0,902
Ölçek toplam puanı x birlikte yaşam	2,485	0,117

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri

Demografik Özellikler	Seçenekler	N	%
Cinsiyet	Kadın	107	71,3
	Erkek	43	28,7
Yaş Aralığı	18-21	103	69,7
	22-24	43	28,7
	25 ve üzeri	4	2,7
Medeni Durum	Evli	4	2,7
	Bekar	146	97,3
Yaşanılan Yer	Büyükşehir	22	14,7
	İl	58	38,7
	İlçe	50	33,3
	Köy	20	13,3
Ortalama Hane Geliri	1000 TL ve altı	11	7,3
	1001-2000	62	41,3
	2001-3000	54	36,0
	3001 ve üzeri	23	15,3
Eğitim Gördüğü Fakülte	SBF	75	50,0
	İİBF	75	50,0

Tablo 3. Öğrencilerin Yaşlı Bireylerle İlgili Özelliklerine Göre Dağılımı

Yaşlı Bireylere İlişkin Maddeler	Seçenekler	N	%
Yaşanılan Aile Tipi	Geniş Aile	26	17,3
	Çekirdek Aile	123	82,0
	Diğer	1	,7
Ailede Yaşlı Varlığı	Evet	107	71,3
	Hayır	43	28,7
Görüşme Sıklığı	Birlikte Yaşama	22	14,7
	Hergün	18	12
	Haftada bir	29	19,3
	Ayda bir	28	18,7
	Yılda bir	17	11,3
	Hiç	1	,7
Bir Yaşlı İle Yaşama İsteği	Evet	100	66,7
	Hayır	50	33,3

Tablo 4. Öğrencilerin Demografik Özellikleri İle YATÖ Alt Boyutları Arasındaki İlişki

Demografik Özellikler	Seçenekler	Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama			Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık			Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık		
		N	Ort.	P	N	Ort.	P	N	Ort.	P
Cinsiyet	Kadın	107	2,27	,159	107	3,92	,018	107	3,31	,088
	Erkek	43	2,13		43	4,25		43	3,33	
Eğitim Gördüğü Fakülte	SBF	75	2,18	,237	75	3,94	,279	75	3,40	,182
	İİBF	75	2,29		75	4,08		75	3,24	
Yaşanan Yer	Büyük şehir	22	2,31	,597	22	4,22	,246	22	3,4	,785
	İl	58	2,28		58	3,95		58	3,27	
	İlçe	50	2,18		50	3,91		50	3,38	
	Köy	20	2,13		20	4,20		20	3,25	
Ortalama Hane Geliri	1000TL ve altı	11	2,06	,045	11	4,47	,009	11	3,24	,405
	1001-2000TL	62	2,38		62	3,78		62	3,30	
	2001-3000TL	54	2,16		54	4,10		54	3,43	
	3001TL ve üzeri	23	2,09		23	4,17		23	3,14	

Tablo 5. Öğrencilerin Diğer Özellikleri İle YATÖ Alt Boyutları Arasındaki İlişki

Yaşlı Bireylere İlişkin Maddeler	Seçenekler	Yaşlının Yaşamını Sınırlama			Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık			Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık		
		N	Ort.	P	N	Ort.	P	N	Ort.	P
Yaşanılan Aile Tipi	Geniş Aile	26	2,16	,503	26	4,10	,587	26	3,29	,073
	Çekirdek Aile	123	2,24		123	4,01		123	3,34	
Ailede Yaşlı Varlığı	Evet	107	2,27	,159		3,92	,018		3,31	,881
	Hayır	43	2,13			4,25			3,33	
Görüşme Sıklığı	Birlikte yaşam	22	2,21	,957	22	4,05	,185	22	3,29	,814
	Ayda bir	18	2,26		18	4,31		18	3,21	
	Hergün	29	2,33		29	3,77		29	3,18	
	Yılda bir	28	2,28		28	3,81		28	3,38	
	Haftada bir	17	2,25		17	3,88		17	3,36	
Bir Yaşlı İle Yaşama İsteği	Evet	100	2,16	,022	100	4,14	,001	100	3,32	,914
	Hayır	50			2,38			50		